

# BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p><b>PRETIULU ABONAMENTULUI.</b>          Pentru Austro-Ungari'a:          Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.          Pentru Romani'a si strainetate:          Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.</p>	<p><b>PRETIULU INSERTIUNILORU:</b>          Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu          cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;          si mai sus 5 fl v. a.</p>	<p>Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei          „BISERIC'A si SCÓL'A.“          Èr banii de prenumeratiune la          TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.</p>
--	---	---

## Cuventarea

*Prea Sântiei sale Dlui Episcopu Nicolae Popoa, tienuta la deschiderea sessiuni sinodului ordinaru alu diecesii Caransebesiului, in Duminec'a Tomii la 28. Aprilie st. v. 1891.*

### Prea stimatiloru domni deputati!

O bucurie mai mare pentru unu arhieriu conciu de chiemarea s'a arhierésca, mai alesu in dilele aceste grele, nu póte se fie decât când se vede incunguratu de fii sei spirituali, desbatênd asupra càiloru si mijlóceloru corespondiatóre pentru imbunatatirea si prosperarea eparchiei sale. O astfelu de bucuria simtu si eu in sufletulu meu adi, când am norocirea de a vedea pe reprezentantii legali ai clerului si popóruulu nostru diecesanu, adunati aici la episcopie la pertractàrile nóstre sinodale din anulu acest'a. Ve salutu deci, domniloru deputati, de bun'a venire, si ve salutu din inima, de unde isvoresce iubirea cea adeverata, fundamentulu tuturoru lucruriloru bune si folosítore, precum si bun'a intielegere fratiésca conditiunea esentiala si a lucruriloru nóstre sínódale.

Cu diu'a de adi, domniloru deputai, pàsimu intr'unu periodu nou de trei ani in periodulu alu optulea alu vietii si activitatii nóstre sinodale; unu timpu acest'a destulu de lungu pentru-cá se putem dice, cà deja am esitu din asia numitele greutàti ale inceputului, cà ne-am dedatu si ne-am imprietenitu mai de aprópe cu viétia si cu formele constitutionale bisericesci, si cà in sfêrsit am ajuns in positiunea de a ne putea dá sém'a despre valórea si rezultatele lucràrilor nóstre pe terenulu bisericescu-nationalu in form'a sinodala.

Ce urméza in modu mai firescu si mai logicu de aici, decât cà se ne incordamu puterile la o activitate nóua, la o activitate, care se aduca róde imbelsiugate pentru eparchia nóstra in tóte directiunile si in tóte paturile reslatite ale ei, ceea-ce mai lesne se va putea ajunge, daca vom avea buna vointia si ne vom interesá cu totadinsul de afacerile

comune, si daca vom face se domnésca necurmatu bun'a intielegere intre toti fii credinciosi ai eparchiei nóstre.

Inca la sinodulu anului trecutu am dis, cà multe si grele avem de facutu, pe care numai punêndu-ne umeru la umeru le vom putea invinge. Multiamescu lui Dumnedieu cà unele din cele multe si grele obiecte daja s'au adusu la indeplinire, dupa cum mai de aprópe vor aratá actele si rapórtele respective consistoriale. Eu amintescu din acestea numai urmatórele:

Regulamentulu fondului de pensiune pentru preoti, care, conform conclusului sinodalu din anulu trecutu, cu 1-a Ianuarie a. c. a si pasitu in viétia. Unu evenimintu e acest'a, domniloru deputati, dupa care de ani cu sete au asteptatu preotii nostri, si care promite cele mai imbucuratóre rezultate pentru ei si familiile loru daca, despre ce nu me indoiescu, cei indreptàtiti i-si vor impliní regulatu obligamintele loru.

Cumperarea unui complexu de pamênturi in Marghita-Mare, in marime de 836 jugere, pe sém'a diecesei, care complexu deja din tómn'a anului trecutu se afla in folosinti'a nóstra. Ce póte fi mai siguru si mai avantajiosu pentru averea diecesana, decâtu pamentulu?

Edificiulu celu nou, care deja se afla sub acoperisuu si e situatu in strad'a principala aprópe de resiedinti'a episcopésca, unulu din cele mai frumoase edificii ale orasiului acestui'a. In acestu edificiu se putea stramutá si institutulu nostru diecesanu teologicu si pedagogicu din celu de astadi vechiu si ruinabilu, care nu se mai póte fololosi fara de periclitarea sanatatii si a vietii profesoriloru si eleviloru.

Incorporarea la eparchi'a nóstra a credinciosiloru romani din comunile mixte Marghita-Mare si Deliblat. In scurtu timpu speramu, cà va urmá si aceea a celoru din Posegen'a-Romana. Mare insufetire a manifestatu poporulu din comunile amintite pentru incorporarea loru la eparchi'a nóstra romana.

Proiectulu de regulamentu pentru administrarea averiloru parochiale. Scim cu totii, cà dela regulat'a

si consciințios'a administrare a averii atârna crescerea si sporirea ei, si dela acést'a inlesnirea acoperirii lipseloru si trebuințeloru parochiale. Si in sfarsitu

Complanarea unoru diferinție mai grele in diecesă, dintre care un'a a fostu obiectu de pertractare chiaru si in sinodulu anului trecut, incredințându-se finalisarea acelei'a ingrijirii nóstre archieresci.

Vor fi mici, domniloru deputatî, rezultatele acestea la aparentia, dar ele sunt mari in consecuențele loru, mai alesu pentru eparchi'a nóstă tinera si cu mijlôce cam modeste. Căci se nu uitamu, domniloru, că din micu se face mare, si din putienu multu: din picaturi se facu paraile, din acestea riurile si asia mai departe. Astfelu de exemple avem destule in trecut, că si in presintu, nu ne remane decat se le urmamu si noi.

Daca sôrtea a fostu atat de vitrega, încât pe cele ce le-am avutu se le perdemu, acum trebuie, desî cu mari greutate si jertfe, se ne ingrijimu, că se ne castigam altele in locu, daca voim se ne asiguramu existinția si viitoriulu nostru. Ceea ce se speramu, că cu timpulu si pe lângă o procedere intielépta ne va si succede, asia voindu Dumnedieu!

Implorându binecuvântarea Ceriului asupra lucrarilor nóstre, am onóre a declará sesiunea sinodului nostru din anulu acést'a de deschisa.

## Sinodulu eparchialu aradanu.

(Reportu specialu.)

### *Siedinț'a II.*

S'a tiénutu in 29 Aprile (11 Maiu) 1891. Presiedinte: Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu I o a n u M e t i a n u, notariu: V o i c u H a m s e a.

Dupa ce la propunerea sectiuniloru s'au verificatu 50 de deputati, dintre cari 42 suntu presenti, — sinodulu procede la constituire, — alegendu-se de notari din cleru: Ignatiu Papu si Voicu Hamsea, ér dintre mireni: Dr. Georgiu Plopu, Dr. Constantinu Groz'a, Dr. Liviu Marcu si Ioanu Cost'a.

La propunerea deputatului Dr. Lazaru Petco si in urm'a amandamentului propusu de Nicolau Zigre sinodulu enuncia: Cuventulu de deschidere alu Pré Santiei Sale, domnului Episcopu-presiedinte se-se induca in protocolulu sinodalu si in considerarea ca cuvântulu de deschidere contiène unele momente de mare insemnatate se preda totu de odata comisiunei organisatórie, pentru a apretiiá acele momente si a face sinodului propunerile, ce va aflá de lipsa.

Dupa acést'a se alege comisiunile sinodale; si anume s'au ales in comisiuni urmatorii dni deputati:

1. In comisiunea verificatória: Vasile Belesiu, Ioan Suci, si Demetriu Antonescu.

2. In comisiunea pentru petitiuni: Vasile Pap, Dr. Georgiu Pop'a si Dr. Ioan Suci.

3. In comisiunea organisatória: Ieroteiu Belesiu,

Iosif Goldisiu, Ioan Papp, Dr. Lazar Petco, Dr. Nicolau Oncu, Dr. Eugeniu Mocsonyi de Foen, Paul Rotariu si Nicolau Zigre.

4. In comisiunea bisericesca: Georgiu Cretiunescu, Constantin Gurban, Emanoil Ungurean, Petru Trutia, Dr. Ioan Suci si Georgiu Feieru.

5. In comisiunea scolara: Augustin Hamsea, Petru Suci, Teodor Ceontea, Dr. G. Plopu, Nicolau Zigre, Dr. G. Vui'a, Iulian Vui'a, Paul Miulescu, si Mihaiu Veliciu.

6. In comisiunea epitropésca: Elia Mog'a, Georgiu Popoviciu, Ioan Groz'a, Ioan Belesiu, Vasiliu Pagub'a, Ioan Papp, Dr. Florian Dum'a, Dr. Lazar Petco si Ioan Suci.

7. In comisiunea bugetaria: Teodor Filip, Dimitrie Antonescu, si Dr. Constantin Groz'a.

Dupa acést'a se presentéza prin presidiu sinodului repórtele consistorielor si petitiunile, adresate sinodului, cari totu de odata se predau comisiunilor.

### *Siedinț'a III.*

s'a tienut la 30. Aprile (12 Maiu) 1891. la 10 óre inainte de amédi. Presiedinte Pré Santi'a S'a, dlu Episcopu I o a n M e t i a n u, Notariu Dr. G e o r g i u P l o p u.

La ordinea dilei se pune reportulu comisiunei verificatória, carea prin reportoriulu ei Demetriu Antonescu propune, si sinodulu dechiara de verificati pre deputatii, cari si-au prezentat mai târdiu credenționalele, si anume pre Teodor Fassie, alesu in cerculu Beiusiului si pre Paul Rotariu, alesu in cerculu Temisiorii; de asemenea se verifica si alegerea deputatilor mireni din cerculu Tinței: Teodor Lazar si Ioan Cost'a.

Ilustritatea S'a, dlu deputatu Dr. Alesandru Mocsonyi presentandu-si abdicerea de deputatu in cerculu Lipov'a din motivulu, ca este alesu de deputatu si in dieces'a Caransebesiului, unde voiesce a participá, sinodulu iea la cunoscentia abdicerea, si in cerculu Lipovei ordinéza alege noua.

Cu privire la alegerea deputatului preotiescu din cerculu Chiseteu, contra carei alegeri s'a substernut si unu protestu, — sinodulu in considerarea, ca acelu protestu este lipsitu de ori ce basa, ca este substernutu de o persóna nendreptatita, si in considerarea, ca alegerea a decurs in deplina ordine si cu observarea stricta a dispușetiunilor statutului organicu si regulamentului in vigóre, — verifica alegerea deputatului preotiescu din Cerculu Chiseteului Georgiu Cretiunescu.

Cu privire la alegerea deputatului mireanu din cerculu Chiseteu Dr. Georgiu Dobrin, contra carei'a s'a insinuat protestu pre motivulu ca la alegerea din parochi'a Chiseteu s'ar fi comis abusuri, sinodulu in considerarea, ca alesulu chiaru si fara voturile din Chiseteu, — totusi are majoritatea voturilor la propunerea comisiunei verifica pre deputatulu Dr. Georgiu Dobrin; si totu odata transpune actulu de

alegere consistoriului cu inviatiunea că se cerceteze gravamenile, ridicate inconstra presiedintelui sinodului parochialu din Chiseteu.

Se verifica alegerea deputatului mireanu din cerculu Siriei Aureliu Suciu.

Cu privire la alegerea deputatului mireanu din cerculu Vingii Georgiu Lazaru sinodulu la propunerea deputatului Dr. Eugeniu Mocsonyi in considerarea defectelor constatate nimicesce acésta alegere, si ordinéza alegere noua. In necsu cu acestu concludu la propunerea deputatului Paulu Rotariu si cu amandamentul propusu de Nic. Zigre decide: că consistoriulu se introducea in acésta cauza cercetare, si se pedepsésca partea culpabila, — avéndu a face despre cele efeptuite reportu procsimului sinodu.

#### *Siedint'ă IV.*

s'a tienut in 1/13 Maiu 1891. la 10 óre inainte de amédi. Presiedinte: Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu Ioan Metianu, Notariu: Ioan Costa.

La ordinea dilei se pune reportulu comisiunei bisericesci, carea prin reportoriulu Petru Trutia cu privire la reportulu senatului bisericescu din Aradu propune, si sinodulu in generalu iea la cunoscintia reportulu acestui senatu si de basa la desbaterea speciala.

In specialu sinodulu iea la cunoscintia, ca la senatulu stréns bisericescu din Aradu au intrat in anulu trecut 1673 de piese, din anulu 1889. au fost remase pendente 40 de piese, si astfelu senatulu a avut a resolví in decursulu anului 1890, 1713 piese. Din acestea s'au resolvit pre cale presidiala 897, ér din siedintiele senatului 802, si au remas pendente 14.

Cause matrimoniale au incurs in 1890, 49, au fost remase pendente din 1889, 4 de tot 53, din acestea s'au resolvit in meritu 51, au remas pendente 2.

Afaceri disciplinare au fost 49, din cari s'au resolvit in meritu, si sunt prevediute cu sententia 10; in 8 s'a sistat procedur'a, in 16 casuri s'a enunçiat punerea inculpatilor sub actiune, in 12 se continua cercetarea, 2 sunt predate fiscului consistorialu pentru opininare, in 5 s'au delegat scaunele protopresviterale.

Se iea la cunoscintia, ca numerulu poporatiunei de pre teritoriulu apartienetoriu la jurisdictiunea acestui consistoriu a fost la finea anului 1890, barbati: 176,912, femei: 172,634, de tot 349,546; s'au nascut in decursulu anului 1890 barbati: 7611, femei: 7546, de totu 15,157, intre acesti'a din patu legiuitu: 13,489, din patu nelegiuitu: 1668, au reposatu barbati: 7564, femei: 7266, de toti 14,830, intre acesti'a de mórte naturala: 14,717, de mórte sêlnica 113, emigrári din o comuna in alt'a s'au intêmplat 759, imigrári: 1069, s'au cununat parechi 3031, din acestea casatorii pure 2924, mestecate 107, de totu:

3031, treceri dela confessiunea nóstra la alte biserici: 112, dela alte biserici la confessiunea nóstra 91.

Statulu personalu alu clerului a fost la finea anului 1890: in gremiu, la curtea episcopésca: 3, la seminariulu diecesanu: 3, la manastire: 3, protopresviteri parochi: 10, administratori protopresviterali: 1, parochi 241, administratori parochiali 119, capelani: 29, diaconi: 1.

Personalulu didacticu dela seminariulu diecesanu se compune din: 1 directoru, 2 profesori ordinari din cleru si 2 profesori suplenti mireni. Clerici absoluti au fost la finea anului 1890: 49, frecuentanti: 69, dintre clericii absoluti s'au chirotonit in decursulu anului intru preoti pentru districtulu consistoriului din Aradu: 6, 3 dintre clericii absoluti suntu aplicati că profesori la seminariu; 3, in cancelari'a consistoriala si in cancelarii protopresviterale: 5; că invetiatori la scólele elementarie: 15, la parinti, seau in alte functiuni: 17.

Sinodulu iea aceste date la cunoscintia, si la propunerea deputatului Augustin Hamsea si cu amandamentul deputatului Dr. G. Vui'a decide:

Se aviséza ambele consistorie, a tiené evidentia continua asupra clericiloru absoluti, avénd a cere dela protopresviteri repórte periodice despre ocupatiunea si conduit'a lor, si a ingrijí, că inconstra acelu clerici, cari in timpu de 2 ani dupa absolvare, chiamati de consistoriu nu ar voi că se primésca vre o functiune bisericesca, seau scolaria, si ar ocupá functiuni necompatible cu statulu preotiescu se-se procéda pre cale disciplinaria, — aplicadu-se facia de dènsii dispuestiunile canonice, referitórie la pregatirea materiala si formala pentru preotia, — avénd a-se considerá dreptu meritu acelu'a, cari la provocarea consistoriului voru fi gat'a a ocupá vre o parochia mai slaba, unde necessitatea de preotu este ardiétória.

Raportulu consistoriului din Arad referitoriu la activitatea desvoltata de comunele bisericesci intru investirea averilor bisericesci in paménturi si anume:

a) conunele: Dorgosiu, Cuvesdia, Zabaltiu, Pobjoga si Petirsiu tóte din tractulu protopresbiteralu alu Lipovei au cumperat dela erariu mai multe complexe de pamentu in suma de 1974 jugere catastrale cu pretiulu de 54,790 fl.

b) Comun'a Monosturu 16 jugere pamântu cu 2800 fl.

c) Comun'a Socodoru  $\frac{1}{4}$  de sesiune de pamentu cu 1300 fl.

d) Comun'a Siri'a 12 jugere pamentu cu 1800 fl.

e) Comuna Siagu 4 jugere cu 740 fl.

f) Comun'a Soboteliu unu complexu de pamântu in suma de 1200 fl.

Sinodulu ia la cunoscintia.

Cu privire la desvoltarea sentiului de pietate crestinesca si la desvoltarea sentiului pentru viéti'a publica bisericesca, consistoriulu arata, ca acestea suntu in desvoltare, ceea ce se dovedesce atât prin modulu cum s'a pus in aplicare in decursulu anului

trecutu dispozițiunile statutului organicu, precum si prin faptul, ca in anulu trecutu si-au marturisit peccatele si s'au marturisit cu stele taine in posturi cu 2416 individi mai multi decât in anulu anterioru, precum si prin multele daruri facute in decursulu anului trecut de unii credinciosi pentru asigurarea si infrumsetiarea bisericiloru si scóleloru din eparchia.

Dintre aceste danii amintim aici urmatórele :

a) Mihaiu Crisanu din comun'a Nadlacu a daruitu pe sam'a s-tei biserici 8 jugere de pamentu in pretiu de 1500 fl.

b) Reposatul Ioanu Crisanu din Nadabu a testatu s-tei biserici de acolo  $\frac{3}{4}$  sesiune de pamentu in pretiu de 6000 de florini.

c) Gremiulu comerciantiloru din Lipov'a a donatu pe sam'a s-tei biserici sum'a de 930 fl.

d) Veduv'a Mari'a soci'a reposatului Georgiu Barn'a din Lipov'a a donatu pre sam'a s-tei biserici de acolo 4 sfesinice de argintu in pretiu de 170 fl.

e) Veduv'a Simin'a Cusmanu din Chelmacu, a donatu unu rëndu de ornate preotiesci in pretiu de 40 fl.; ér alti 26 de credinciosi au facutu pe spesele loru icónele pentru sântele serbatori de preste anu.

f) Ilustritatea S'a Dlu Dr. Eugeniu Mocsonyi de Foen a donatu comunei bisericesci din Valea-mare 200 metrii de lemne, spre scopulu de a se arde caramid'a pentru edificarea noiei biserici de acolo.

g) Reuniunea dameloru romane din Lipov'a au ajutatu unu numeru de 50 scolari si scolaritie cu imbracaminte in suma de preste 100 fl.

h) Poporeanulu Georgiu Ciucuritia din comun'a Bacamezeu a donatu s-tei biserici de acolo sum'a de 320 fl. pentru procurarea unui clopotu pe sam'a s-tei biserici.

i) Veduv'a Mari'a Enianu din Monosturu au donatu s-tei biserici sum'a de 100 fl.

k) Credinciosii din comun'a Pustinisiu au colectatu in anulu trecutu pe sam'a s-tei biserici sum'a de 550 fl.

l) Poporenií Ilie Luc'a, Demetriu Patianetiu, Marcu Candrea, Mari'a Luc'a si An'a Martinu din Baratiazu au donatu pe sam'a s-tei biserici ornate in pretiu de 150 fl.

Sinodulu ia aceste date la cunoscintia.

(Va urmá.)

✠

**Ioanu C. Brateanu.**

Barbatulu, carele portá acestu ilustru nume, si carele a lucrat neobositu la regenerarea si dezvoltarea statului romanu a inchis ochii pentru totdeun'a in diu'a de 4/16 Maiu a. c.

Prin mórtea dñsului a disparut din sirulu celor vii unulu din cei mai illustri barbati de statu ai Romaniei.

Este insemnata perderea, pre carea a indurat'o statulu romanu prin perderea ilustrului barbatu.

In faci'a acestei perderi esista inse o insemnata mangaiare crestinésca, si anume: ca barbati mari, cari prin lucràrile lor creéza, si dau directiune sortii popórelor, vecinic traiescu prin creatiunile lor in mijloculu popórelor, si prin spiritulu lor mare vecinic lucréza la inaintarea societàtii omenesci.

Ioan Brateanu traiesce, pentru ca elu a lucrat cu zelu si inima la deslantiuirea plugariului romanu, ér plugariulu romanu, talp'a casei si stèlpulu tierii prin tendenti'a si capacitatea s'a de dezvoltare, si prin factic'a s'a dezvoltare va scí se faca nemuritoriu pre acestu pamentu, si va pomení vecinicu numele barbatului, carele a lucrat cu atát'a zelu spre a-i creá o sórte mai buna.

Depunend si noi o lacrima de durere pre momentulu lui Ioan Brateanu i-dicem: se-i fia tierin'a usióra, ér sufletulu lui se-lu asieze Celu Atotputernicu in locasiurile dreptilor.

In veci amintirea lui!

## O fundatiune regala.

*Monitorulu Oficialu* din Bucuresci publica urmatórea scrisóre a M. S. Regelui catra d. presiedinte alu consiliului :

### Scumpulu Meu Presiedinte alu Consiliului.

Peste câte-va dile Romani'a va serbá a doue-dieci si cincea aniversare a Domniei Nóstre.

Providenti'a a vroitu acést'a: din diu'a când am indreptatu primii Nostri pasi in acésta frumoasa Tiara, Ea a reversatu cu imbelsiugare binecuventàrile Sale asupra fapteloru Nóstre. Cu ajutorulu ei am pututu strabate acésta lunga trecere de vreme, incungiuratu fiind, din partea scumpulu Nostru poporu, cu o incredere si o iubire cari au fost resplat'a cea mai dulce a silintieloru Nóstre spre propasirea si fericiirea lui.

Urmând pild'a bunilor Domni din trecutu, si spre amintirea fapteloru implinite in acestu patraru de veacu, voimu a infintiá unu asiezamentu spre binele tinerimei universitare de la tóte facultàtile din tiara, alu càrui scopu va fi de a procurá studentiloru unu locu de intrunire, inzestratu cu o biblioteca totdeun'a deschisa, unde voru putea satisface iubirea loru de studiu: de a vení in ajutorulu acelor'a dintre dñsii, cari intreprindu lucrari speciale sub directiunea profesoriloru loru, sau pentru tiparirea teseloru; cum si de a dá subventiuni acelor'a cari, din lips'a de mijlóce, ar fi siliti se intrerupa studiile loru in daun'a culturai generale a Tieriei.

Spre indeplinirea acestui scopu, facem danie, de pe acum, ministerulu culteloru si alu instructiunei

publice o casa ce se va cladi cu cheltuiial'a N6stra, de pe planurile aci alaturate, pe unu locu asiezat in fati'a palatului Nostru.

Punem totu de o data la dispositiunea aceluiasi ministeru sum'a de 200,000 lei in renta romana 5 la suta.

Pentru ca acestu asiezamentu se p6ta luá desvoltarea dorita si s6 se intinda cât mai multu efectele sale bine facet6re, dorimu cá elu se fie recunoscutu cá pers6na morala si ve rugamu, dle presedinte alu consiliului, cá impreuna cu colegii dv6stre, se aduceti in sesiunea actuala a corpurilor legiuito6re unu proiectu de lege in acestu sensu.

Asiezamentu va purtá numele de Fondatiunea universitara Carolu I.

Cât pentru amenuntele administratiunei sale si statutele dupa care se va conduce, acestea se voru fixá mai la urma.

Dorinti'a N6stra, a Reginei si a Principelui Mostenitoriu este cá ac6sta fondatiune se contribue a intari frati'a printre tinerimea universitara si a hraní simtiementu patrioticu care inaltia sufletulu ei.

Aleg6ndu Noi insi-Ne loculu viit6rei cládiri, am voitu cá ea se se ridice apr6pe de resiedinti'a N6stra, adeca sub ochii si sub ocrotirea N6stra, fiind-cá vedem in t6ner'a generatie speranti'a Patriei si unulu din sprijinile cele mai temeinice ale Tronului si Dinastiei N6stre.

Plinu de incredere cá ac6sta a N6stra dorintia se va implini, ve rogu, scumpulu Meu presedinte alu consiliului, se primiti incredintiarea sentimenteloru N6stre de inalta stima.

*Carolul*

Bucuresti, in 3. Maiu 1891.

### Adunarea generala ordinaria

*a reuniunei femeilor romane din Arad si provincia*

se va intruni in anulu acest'a la 21. Maiu calendariulu vechiu (in diu'a ss. Constantin si Elen'a) la 11 6re inainte de am6di in sal'a cea mare a seminariului nostru diecesanu.

Vorbindu de ac6sta adunare generala, -- constatám, ca reuniunea femeiloru romane din Aradu si provincia a facutu in anulu trecutu unu insemnatu pasu inainte, si anume in conformitate cu conclusulu adunárii generale din anulu trecutu, -- comitetulu reuniunei a activatu si deschisu aici in Aradu scól'a superi6ra de fetitie cu internatu; pentru carea propriaminte s'a infiintiat ac6sta reuniune; si prin ac6st'a s'a realizat o vechia dorintia a societátii romane de aici, si s'a satisfacut unei trebuintie urgent reclamate de necesitátile educatiunii neamului romanescu din aceste pãrti.

Adunarea generala a reuniunei sta astadi in faci'a unui resultatu realu, vediutu.

Astadi avem o sc6la confessionala romana de fetitie cu internatu in Aradu, pusa conform statute-lor reuniunei sub ingrijirea bisericeii, si respective sub patronagiulu organismului centralu alu eparchiei Aradului.

In faci'a acestui resultatu dupa noi de mare val6re pre terenulu educatiunei nu ne indoim nici unu momentu ca activitatea viit6ria a acestei reuniuni va deveni din di in di totu mai binefacet6ria.

Intrandu prin infiintierea si sustinerea acestei sc6le reuniunea, de carea vorbimu, pre terenulu fapteloru de adeverata trainicia sperám, ca interesulu publicului mare si in specialu zelulu si interesulu dameloru romane facia de acestu frumosu si maretiu opu, ridicatu prin initiativ'a si activitatea d6nseloru va deveni din di in di tot mai mare.

Numerulu membroru va cresce din anu in anu, adunárele generale vor fi tot mai multu cercetate; ér sc6la reuniunei va inaintá si se va inaltia, si-si va pot6 estinde tot mai multu activitatea s'a intru crescerea viit6reloru generatiuni ale neamului romanescu.

## Protocolulu

*adunarei generale prime a „Reuniunei invetiatoriloru romani gr. or. din dieces'a Aradului districtulu dinc6ci de Muresiu,“ — tiente in Arad, la 25 si 26 Aprilu v. 1891.*

(Continuare si fine.)

### Siedinti'a II.

tienuta la 25 Aprilu v. 1891. dupa ameadu.

13. Presedintele la trei 6re dupa am6di -- deschide siedinti'a.

14. Conform programei ar urmá cetirea si autentificarea protocolului siedintiei prime, dar din scurtimea timpului neputându-se acela stilisá, -- autentificarea lui se amana pre siedinti'a a III-a.

15. Se da cetire raportului, cassariului, controlorului si bibliotecariului. -- Se iau la cunoscentia in generalu si se esmite o comisiune constat6re din Domnii: Mihaiu Chicinu, Georgiu Turicu, Georgiu Romanu, Eut. Bugariu si Georgiu Gebelesiu -- pentru censurarea loru.

16. Presedintele da cuventu Dlui Samsonu Lugosianu, spre a-si incepe prelegerea practica din soc6ta, care dupa o introducere folosito6re si interesanta incepe a tractá numerii cu elevii claseloru inferi6re intr'unu modu f6rte interesantu. -- Adunarea generala ascultându cu vialu interesare prelegerea, esprima din presidiu multiamita pentru nimeritul metodu conform carui'a purcede Dlu Samsonu Lugosianu, intru propunerea matematicii, pre care metodu a avutu bunavointi'a a ni-lu impartasi. -- In sfer-situ parintele Hamsea, prin unu discursu interesantu laudându modulu de propunere auditu, arata folosulu celu mare alu matematicii in acestu secolu alu carui devisa este soc6t'a. Natiunile cele mai puternice ale dilei a inaintatu numai prin matematica, cáci ac6st'a este bas'a tu-

turorilor inventiunilor. Îndemna deci Onorat'a adunare generală că intru desvoltarea și înaintarea poporului se pune tot atât a pondu pe matematică că și conmembrulugosianu, și atunci are speranța că nu preste multu și poporul nostru se va apropiă de acelu capitalu, care este bas'a înaintării în cele materiale și morale.

17. Conform însărcinării primite din adunarea generală premearsa, direcțiunea ascerne „Proiectulu de regulamentu,” — ce se alătură la acestu protocolu sub C) și după deslucirile date de presedinte, — adunarea, în generalu primese proiectulu de regulamentu, că basă la discuțiunea specială. \*)

18. Trecându la desbatere specială și după o desbatere interesantă, — adunarea generală primese și-lu decretăza de alu seu proiectulu de regulamentu cu următoarele modificări:

§§. 1—6. se primescu neschimbati.

§. 7. Se modifica: „Prin reuniunile cercuali va scrută reuniunea districtuală starea și progresulu școlorilor populari ect.”

§. 8. Se modifica: „Membrii ordinari sunt totii învetiatorii și învetiatorele de pre teritoriulu eparchiei Aradului districtulu dincoți de Muresiu, și totii acei individi cari sunt aplicati la institutele diecesane de învetiamentu, cari stau în legatură cu școl'a populară.”

§§. 9—11. Se primescu neschimbati.

§. 12. Se primese în textulu autenticu înlocuindu-se în locu de „au merite,” cu „cari s'au distinsu.”

§§. 13—14. Se primescu neschimbati.

§. 15. Se modifica „Votu decisivu au în adunările generalii numai membrii ordinari, ceialalti au numai votu consultativu.”

§. 16. Se primese neschimbatu.

§. 17. La propunerea Domnului conmembru Augustin Hamsea, adunarea generală cu majoritate de voturi primese că reuniunea se nu aiba avocatul.

§. 18. Din textulu originalu se stergu cuvintele „fundatori și onorari.”

§. 19. În textu se înlocuesce „Potu fi alesi numai dintre membrii ordinari fără diferința de seculu.”

§. 20. Se înlocuesce „Îndata ce 10 membrii ar dorii votare secretă.”

§§. 21—30. Se primescu neschimbati.

§. 31. Se primese cu adausulu „cu ulterioară aprobare a adunării generale.”

§§. 32—36. Se primescu neschimbati.

§. 37. Se înlocuesce în textu „La casu de desființare averea reuniunii trece în administratiunea Ven. Consistoriulu aradanu, cu scopu de a o destină numai causerorilor școlare și de progresu.”

Fiind timpul înaintatu presedintele ridică ședința.

Dat că mai sus.

*Teodoru Ceantea, m. p.*  
presedinte.

*Iosifu Moldovan, m. p.*  
notariu II.

### Siedinti'a III.

ținută în 26. Aprilu v. 1891. înainte amédi.

19. Presedintele deschide ședința la 8 ore a. m. și înainte de toate însinua de membrii noi pe Domni — Dr. Ioan Trailescu prof. seminarial, Dr. Traian Puticiu prof. seminarial, Lazar Tescula prof. sem. și Nicolau Chicinu prof. de cantu, pre cari adunarea generală i-i primese de atari.

20. Protocolulu ședinței I. și II. — se cetesce și se autentică.

21. Comisiunea esmisa spre a censură raportulu generalu, prin membrulu Samson Lugosianu aduce la cunoscința, că deorece mai multi membrii s'au dus la înmormentarea reposatului Dnu D. Bînciciu, ședința n'au putut țienea, de aceea adunarea generală, primind raportulu direcțiunei de basă la desbaterea specială, ilu ia în discușiune punctu de punctu și asupra lui aduce următoarele decisiuni:

a) punctulu 1. și 2. din acelu raportu, referitoare la regulamentul pentru reuniune și la consemnarea membrilor reuniunii se iau la cunoscința.

b) punctulu 3 împreunat cu punctulu 7 din acestu raportu în legatură cu raportulu comisiunei esmise pentru censurarea raportului despre cassa se resolvesc într'acolo, ca sum'a de 130 fl. 98. cr. înstrăinata prin fostulu reposatulu cassariu Petru Popoviciu, sè se țiene în evidentia însărcinându-se comitetulu că se privezeze asupra unui moment favoritoriu de încasare, ér când va află de bine se facă pasii necesari pentru încasare, având se reporteze la adunarea generală din casu în casu.

c) Punctulu 4 referitoriu la copi'a esmisului Ministeriulu nr. 6686 și punctulu 5 referitoriu la substituirea de cassaru se iau la cunoscința.

d) punctulu 6 referitoriu la constituirea reuniunilor cercuali se resolvesc într'acolo, că se avisează direcțiunea a înaintă o petitiune la Ven. Consist., prin carea sè se rîge ca V. acest'a se îndrume pe concerninții inspectori protopopi, că fără amênare se constituiesc reuniunile cercuali.

e) punctulu 8 referitoriu la întreprinderea reuniunii învetiatorilor din dieces'a Caransebesiului pentru radicarea unui monumentu în memori'a fericitului fost profesorulu vechi'a preparandiu din Arad Constantin Diaconoviciu Loga, respective petitiunea acelei reuniuni învetiatoresci, se resolvesc într'acolo, ca din cass'a reuniunii nîstre se votează și se asemnează modest'a sumă de 10 fl., ér între membrii se esmite o listă de colectare, cu a carei conducere se concrede o comisiune constatîre din Dnii: Iuliu Grofsioreanu, Mihai Olteanu și Ioan Caracioni.

f) punctulu 9 referitoriu la împartirea materialului de învetiament alu școlii populară în 7 grupe, de asemenea punctulu 10 referitoriu la cele 4 prelegeri din program'a acestei adunări generală și deasemenea punctulu 11 referitoriu la alegerea comitetului: se iau la cunoscința.

22. De ore-ce mai multi membrii insista pe lângă terminarea adunării generală în această ședință, de aceea presidiulu, cu învoirea adunării generală, pune la

\*) Regulamentulu se va publică în numărulu proximu.

ordinea dilei constituirea comitetului si alegerea cassariului, ér pentru compunerea unei liste de candidare suspinde siedinti'a pre 5 minute. Redeschidindu-se siedinti'a se presenteaza 2 liste, una subscrisa de membrulu Dimitrie Romanu, ér ceealalta de Augustin Botiocu. Punédu-se la votu acestea liste, adunarea generala, aprópe in unanimitate alege, ér presidiulu drept aceea proclama de alesi in comitetu pre — Augustin Hamsea, Dr. Petru Piposiu, Dr. Traianu Puticiu, Lazar Tescula, Mihaiu Chicinu, Ioan Ardeleanu, Samsonu Lugosianu, 'Iuliu Grofsioreanu, Ioan Marcusiu, Ioan Ilica, Ioan Efticiu, Mari'a Popovicu, Nicolau Chicinu de cassariu.

23. Comissiunea esmisa in scopulu de a censurá raportulu cassariului, controlorului si alu bibliotecariului, opinéza despre averea reuniunei ce face 1486 fl. 11 cr., ér adunarea generala in legatura cu nr. 21. alu acestui protocolu lit. b) indruma cassariatulu cá se purceada cu tóta rigórea la incassarea restantielor vechi de 911 fl. si a celor noi de 207 fl., ér cele ce se reporteaza la controloru si bibliotecaru se iau simpluminte la cunoscintia.

24. Referitoriu la impartirea materialului scólei poporale, pentru anulu curinte, la cele 7 reuniuni cercuali se decide astfelu :

a) Reuniunea cercuala Aradu „Invetiamentulu intuitiv cu cetitulu, scrisulu si caligrafi'a.“

b) Reuniunea cercuala Siri'a „Istori'a biblica si tractarea rugaciunilor apoi catichisulu si cántarea.“

c) Reuniunea cercuala Jenopole (B.-Ineu) „Geografi'a cu Istori'a nat.“

d) Reun. cercuala Radna „Legendariulu, gramatic'a si stilistic'a.“

e) Reun. cercuala Chisineu „Aritmetic'a, Geometri'a, mesurile metrice si desemnulu.“

f) Reun. cercuala Buteni „Istori'a si constitutiunea.“

g) Reuniunea cercuala Halmagiu „Fisic'a, economi'a si chemi'a.“

25. Ajungédu la ordinea dilei „propuneri eventuali“ s'au discutat mai cu seama asupra propunerei membrului Eutimiu Bugariu, carele intre aprobarile mai multor membrii arata ca nu stau prea bine cu invetiamentulu religiunei in scól'a poporala; si apoi s'a discutat asupra propunerei membrului Samsonu Lugosianu referitóre la asilele de copii ect.; si s'au luat urmatórele concluse :

a) referitoriu la cestiunea prima se indruma comitetulu se faca pasii necesari la Venerabilulu consistoriu. rugádu-lu pre acesta cá se indrume pre preotii concerenti asi (face) indepliní mai conscentios datorintiele intru propunerea religiunei in scól'a poporala.

b) referitoriu la cestiunea asileloru de copii de asemenea se indruma comitetulu se róge pre Venerabilulu Consistoriu, ca vener. acesta, pentru resolvirea meritoriala a cestiunei, se deschida lángha institutulu preparandialu dóra un atare cursu supletor, in carele se primeasca instructiunea necesara sotiele invetiatoriloru séu dóra fete de ale acestora, ori alte persóne indemánatice pentru educatiunea copiilor nostrii.

26. Prelegerea practica tienuta de membrulu Iosif Moldovanu din Gramatic'a romana despre „desvoltarea atri-

butului in propositiune“ — a fost ascultata cu viu interesu, ér prelegatoriulu a fost felicitatu cu aplause frenetice.

27. Disertatiunea lui Ioanu Bustea intitulata „Ce trebue se tienem in vedere sub durat'a prelegilor, — cá instructiunea se aiba rezultatulu doritu,“ — de asemenea a fost ascultata cu placere.

28. Cu autenticarea protocolului acestei siedintie — se concreed membrii din locu.

29. Presiedintele constatând, ca in intreg decursulu adunarei membrii au fost patrinsi de concordie si de adeverata iubire si interesare catra causele vitali ale invetiamentulu elementaru, se feliciteaza pre sine, pentru-ca are asia positia usióra intru conducerea afacerilor reuniunei, ér apoi feliciteaza pre toti membrii pentru concursulu nobilu, cu care i-au stat intr'agiutoriu si la aceasta ocasiune. Si doresce tuturoru pace, sanatate si indestulire si destinánd, in contielegere comuna, loculu de intrunire alu urmatórei adunari generale ordinarie orasiulu Arad, dicendu-le „la revedere fericita“ — dechiara sesiunea ordinara a acestei adunari generali de inchisa.

30. In sfársit conmembrulu Ioan Vancu, in numele adunarei generali multiemind presiedintelui pentru indemnulu ce-lu da invetiatorilor prin zelulu si activitatea s'a neobosita si interesulu viu ce-lu are facia de causele invetiamentulu, 'lu saluta — ér adunarea generala intru strigari frenetice de „se traiasca“ se alatura salutarei.

Dat cá mai sus.

*Teodoru Ceontea, m. p.*

*Nicolae Stefu, m. p.*

presiedinte.

secretariu I.

S'a cetit si autenticat.

Arad, 4/16 Maiu 1891.

*Teodoru Ceontea, m. p.* *Dr. Traian Puticiu, m. p.*

*Nicolau Stefu, m. p.* *Nicolau Chicin, m. p.*

## D I V E R S E.

\* *Pentru maiialulu*, pre carele lu-aranjéza reuniunea femeilor romane din Aradu si provincia in paduriti'a orasiului din Aradu la 21 Maiu st. v. a. c. comitetulu a facut tóte pregatirile de lipsa, cá acésta petrecere se fia cât mai succéasa, ér din provincia, precum ni-se spune din tóte pãrtile, — publiculu va participá in numeru fórté mare.

\* *Necrologu*. Ved. Iulian'a Florescu nascuta Pálnicasiu, in numele seu, si in numele consingeniloru cu inima infranta de durere aduce la cunoscintia tuturoru pretiniloru si cunoscutiloru sei incetarea din viétia, a neuitatului ei sotiu, tata, socru, mosiu, frate, consangénu si amicu Petru Florescu, propr. membru in comitet. orasiului liberu reg. Arad, precum si la mai multe societati locale, intemplata in diu'a de 5/17 Maiu 1891. la 1 óra dupa mediulu noptii, in etate de 67 de ani si a casatoriei sale fericite de 48 ani. Remasitiile pamentesci ale defunctului s'au asediat spre odichna eterna, in 7/19 Maiu d. a. la 3 óre dupa ritulu bisericeei gr. or. rom. in cimiteriulu gr. or. rom. din Arad. — Fie-i tieran'a usióra, si memori'a eterna!

## Publicatiune.

Din partea scaunului protopopescu alu Aradului cá for de prim'a instantia, prin sentinti'a cu dtulu 22. Nov. 1890. nr. 11. desfiintiandu-se totalminte casatori'a incheiata intre partile litigante Dr. Ilie

Iovanoviciu alias Ioanoviciu si Amalia Andron in Santa biserica din Sarafola la 12. Nov. 1870. acést'a sententia s'a aprobatu prin sentintia Venerabilului Consistoriu dto 4/16 Maiu 1891. nr. 2048, ceea ce in conformitate cu prescri-sele §-lui 124. din „Regulamentul pentru procedura judecatorésca in cause matrimoniale“ prin acést'a se aduce la cunoscintia publica.

Aradu, 10/22. Maiu 1891.

**Scaunulu protopopescu ort. rom alu Aradului  
cá for de prim'a instantia.**

## CONCURSE.

Se publica concursu pentru indeplinirea parochiei gr. or. ort. grec. din **Szentes**, devenita vacanta, cu carea este inbinata urmatóri'a dotatiune: locuintia in natura, 124 fl. in bani, salariu anualu si usufructulu sesiunei constatórie din 31 iugere catastrale.

Recurentii au se dovedésca pe langa cualificatiunea preotiesca cunoscintia limbei grece si aceea. cá sunt capaci a impliní functiunile preotiesci in acést'a limba. Preferiti vor fi acei'a, cari cunosc si limb'a magiara. Recur-sele sunt a-se trimite pana in 30 Iuniu a. c. subscrisului epitropu in Szentes.

Szentes, 31. Ianuaru 1891.

*Ladislau Ziguri.*

—□—

Pe bas'a ordinatiunei Ven. Consistoriu gr. orient. aradanu, dto 5/17 Decembre 1890. Nru 5433, prin acést'a se escrie concursu pentru indeplinirea parochiei de clas'a a trei'a din comun'a **Araneag**, protopresbiteratulu Siriei, dieces'a Aradului, cu terminu de alegere pe **16/28 Iunie 1891.**

Emolumintele sunt urmatórele:

- Un'a sesiune paméntu aratoriu estravilanu,
- dela 73 numere un'a mesura biru; si anume: jumetate gréu si jumetate cucuruzu;
- dela 57 numere un'a mesura cucuruzu;
- unu intravilanu parochialu si
- stolele indatinatela cununii, boteze si inmorméntari.

Tóte aceste venite, computate in bani, asigura un venitu anualu de 450 fl.

Recurentii sunt avisati, a-si subcerne petitiunile, adresate comitetului parochialu din Araneag si instruate conform §-lui 15 lit. e) din „Regulamentul pentru parochii“ parintelui protopopu Giorgiu Popovici in Siria — Világos — pâna in 5/17 Iunie 1891; cáci cele intrate mai târdiu nu se vor luá in socotintia, ér pâna in diu'a alegerei sè se presinte in vre-o Dnmineca séu serbatóre in St. biserica din Araneag, pentru a celebrá si cuvénta.

Araneag la 23. Aprilie, (5. Maiu) 1891.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu concernintele protopresbiteru.

—□—

Nr. 1583. Plen.

Pentru deplinirea postulu de protopresviteru alu **Timisiorii**, pre bas'a conclusului, luat de comitetulu protopresviteralu alu tractulu Timisiorii in siedinti'a, tienuta la 28. Martie a. c. se escrie concursu cu terminu de **40 de zile dela prim'a publicare** in „Biserica si Scóla.“

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt:

1. Din protopresviteratu:

- tacsele dela siedulele de cununia, cari computate la anu in suma de 200, á 2 fl. dau sum'a de 400 fl. v. a.;

- birulu protopresviteralu dela preotimea tractuala, cáte 100 oche de gráu dela fie-care preotu, — laolalta 90 de meti de gráu, carele computatu in bani da sum'a de 270 fl. v. a.

- tacsele dela revisiunea socotiloru bisericesci dela 30 comune bisericesci cari computate cu 5 fl. dela fie-care comuna dau sum'a de 150 fl. v. a. si

- pausalulu cancelariei protopresviterale in suma de 200 fl. v. a.

2. Din parochi'a protopresviterala:

- Relutulu pentru sesiunea parochiala, solvinda din cass'a magistratulu orasilui Timisior'a in rate lunarie in suma anuala de 420 fl. v. a.

- Venitulu stolaru dela parochi'a protopresviterala din suburbiulu Fabriculu-Timisiorii, carele este in suma de 100 fl. v. a. la anu, si

- birulu preotiescu din parochi'a protopresviterala, computatu in suma de 70 fl. v. a. la anu.

Aceste emolumente din protopresviteratu si parochi'a protopresviterala dau sum'a de 1610 fl. v. a.

Din aceste emolumente alegendulu protopresviteru va contribuí la pensiunea emeritulu protopresviteru Meletiu Dregheciu, cu sum'a anuala de 300 fl. v. a. solvindu la cass'a consistoriala din Aradu pre timpulu, cáte va durá lips'a de pensiune; ér cu privire la cestiunea capelaniei protopresviterale se sustiene statulu quo, pana când se va regulá definitiv cestiunea despartirei ierarhice.

Aspirantii la acestu postu de protopresviteru se aviséza a substerne in terminulu indicatu subscrisului consistoriu recursele loru instruite cu documentele despre cualificatiunea normata prin §-lu 53 din statutulu organicu si conclusulu congresualu de sub Nru prot. 111 ex 1888, si anume cu documente: cá posedu cualificatiunea prescisa pentru concurrentii la parochie de clas'a prima prin regulamentul pentru parochii, si cá au depusu examenulu de maturitate; si cá au implinitu celu putienu 5 ani in servitiulu bisericescu seau scolaru cu succesu deplinu multietimitoriu, si ca prin zelulu si diligintia loru s'au distinsu in resultatulu activitatii pre terenulu bisericescu si scolaru.

Aradu, din siedinti'a consistoriulu tienuta in 26. Aprile (8. Maiu) 1891.

**Consistoriulu eparchiei gr. or.  
romane a Aradului.**

—□—

Conform ordinatiunei Veneratulu Consistoriu gr. or. oradanu dto 18/30. Martie a. c. Nr. 149/103. se escrie concursu din oficiu pentru deplinirea parochiei vacante de clas'a I-a din **O-Homorog**, protopresviteratulu Tinței, cu terminu de alegere pe **6/18. Iuniu a. c.**

Emolumintele sunt: un'a sesiune pamentu, birulu preotiescu dela 210 case cáte un'a mesura de bucate parte gráu parte cucuruzu, quartiru liberu cu gradina si venitele stolarie usuatela.

Recursele ajustate cu documinte pentru parochiile de clas'a I-a si adresate comitetulu parochialu, sè se tramita subsemnatulu protopresviteru in Cef'a (Cséffa) pana la 3.15. Iuniu a. c. si tot pana in acést'a di inclusivu, se potu infacisiá recurrentii la biserica locala in dumineci si serbatori pentru a cántá, respective a celebrá si cuvénta.

Cef'a, (Cséffa) 22. Aprilie (4. Maiu) 1891.

*Iosif Vess'a, m. p.*  
protopresv. Tinței.

—□—